FLYGBLAD N:r 62. 1942.

IMP. INST. ENT. LIBRARY
- 4 MAR 1943
SERIAL Eu. 103A
DUPLICATE

Kräftimmuna potatissorter.

Vid bekämpandet av potatiskräftan har naturen själv givit ett lika enkelt som effektivt hjälpmedel. Redan på tidigt stadium av potatiskräftans uppträdande i Europa fann man, att vissa sorter ej angrepos, om de odlades i kräftsmittad jord. Det fanns således av naturen oemottagliga potatissorter; man kallar dessa för *kräftimmuna*. Numera finnas ett stort antal sorter, vilka äro fullständigt immuna mot kräfta och som även i övrigt äro i hög grad odlingsvärda. Å områden, vilka förklarats smittade av potatiskräfta eller utgöra skyddsområde mot sjukdomen, är det enligt lag ej tillåtet att odla andra potatissorter än kräftimmuna sådana. Till förhindrande av sjukdomens ytterligare utbredning och jämväl på grund av de ekonomiska och andra konsekvenser som ett uppträdande av potatiskräfta på en fastighet medför både för den enskilde odlaren och för det allmänna, är det emellertid av största intresse att, i den mån tillgången på utsäde gör det möjligt, de icke immuna sorterna efter hand ersättas med immuna. I det följande beskrives de viktigare kräftimmuna potatissorter, som förekomma i odling i Sverige. Här medtages också en och annan enligt försök lovande sort, som tills vidare ej finnes i odling för avsalu. Av de med mindre stil angivna sorterna är tillgången på utsäde f. n. (1942) ringa inom landet.

Ackersegen, sen sort med ljust grön, upprätt, kraftig blast, vit blomma, riklig blomning. Knölar rundovala med vitt skal och gult kött, medelstora — stora. Mycket god motståndskraft mot skorv, bladmögel och virussjukdomar. Rikt avkastande mat- och fabrikspotatis av god till medelmåttig kvalitet. Mycket god vinterhållbarhet.

Alfa, medelsen sort med kraftig blast, violett blomma, riklig blomning. Knölar rundovala med vitt skal och gult kött, ofta stora. God motståndskraft mot bladmögel. God matpotatis samt på grund av hög avkastning och stärkelsehalt även en av de främsta fabrikssorterna. På jordar, som disponeras för rostfläcksjuka, bör Alfa ej odlas.

Arran Consul, medelsen sort med relativt gles, upprätt blast, liten, vit blomma, sparsam blomning. Skal och kött vita, knölar runda, ofta stora. God motståndskraft mot bladmögel. På torra sandjordar i Halland har Arran Consul visat sig vara en av de mest odlingssäkra sorterna, detta även på grund av sin motståndskraft mot rostfläcksjuka. Mycket god vinterhållbarhet. Kvalitet medelmåttig, avkastning hög.

Ben Lomond, medeltidig sort med rätt buskig blast, som vid torka har benägenhet att falla ned. Vit blomma. Skal vitt, kött ljusgult. God matpotatis med rundovala knölar av tilltalande form. Mottaglig för skorv och bladmögel.

Catriona, medeltidig sort med mörkt grön blast med starkt brunviolett färg å stjälkens nedre del. Blomma ljust blåviolett, rätt riklig blomning. Knölar långovala, något plattade, välformade med tunt slätt skal, vitt med blåvioletta fläckar i och närmast runt ögonen, kött ljust gult. En lovande sort av mycket god kvalitet som bordspotatis, ännu (1942) dock ej i marknaden.

Direktor Johannsen, medeltidig sort, knappt medelstor blast, vit, stor blomma, ej talrik. Mycket god matpotatis med runda—rundovala, medelstora — små knölar med vitt skal och ljust gult kött av fast, föga mjölig konsistens. Avkastning medelgod. Medelmåttig motståndskraft mot bladmögel. Sorten fordrar relativt god jord.

Di Vernon, mycket tidig sort med mörkt grön blast med starkt brunviolett färg å nedre stjälkdelar. Blomma mörkt blåviolett, blomning rätt sparsam. Knölar långovala, välformade med tunt, slätt skal, vitt med blåvioletta fläckar kring kronändan och ögonen, kött mycket ljust gult. En lovande, synnerligen god sommarpotatis, som dock tills vidare (1942) endast finnes i försök.

Dukker, tidig sort med relativt småväxt blast. Vit, liten blomma, blomning rätt sparsam. Runda—rundovala knölar med vitt skal. Lämplig sort för hushållets sommar- och höstbehov.

Dunbar Yeoman, en nyare, skotsk sort, införd till Sverige 1936. Mycket tidig matpotatis, har ganska liten blast med liten, vit blomma, sparsam blomning. Släta, välformade ovala knölar med vitt skal och ljust gult kött. En mycket god sommarpotatis, i tidighet jämställd med Early Puritan. God avkastning.

Erdgold, medelsen sort med upprätt blast, vit blomma och rätt riklig blomning. Rundovala, medelstora knölar med vitt skal och gult kött. Sorten är tämligen motståndskraftig mot bladmögel och skorv. God, högt avkastande matpotatis, vars odlingsvärde i vissa trakter i södra Sverige dock nedsättes av stark mottaglighet för virussjukdomar. Enligt Sveriges Utsädesförenings sortförsök en av de bästa kräftimmuna sorterna för norrländska förhållanden. Något ömtålig för torka.

Frühgold, medeltidig sort. Starkt rödviolett blomma. Knölar rundovala, medelstora — små, med vitt skal och gult kött. En god matpotatis men starkt mottaglig för virussjukdomar.

Green Mountain, medeltidig matpotatis med rent grön blast, vitblommig. Knölar avlånga, ofta rätt stora, vitt skal och kött. En i Nordamerika sedan många år mycket odlad sort, som nu sedan ett par år tillbaka prövas i Sverige.

Irish Cobbler, mycket tidig sort med rätt storväxt blast, ljust rödviolett blomma och riklig blomning. Knölar med vitt skal och kött, runda, som fullmogna ofta ganska stora. En gammal amerikansk sort, sedan många år en av de mest spridda och populära sorterna av tidig potatis i U. S. A. och Canada. Införd till Sverige 1925 av en svenskamerikan i Halland, där sorten hittills blivit mest spridd. Sorten har i jämförande försök i Sverige och Norge överträffat Rosenpotatis och Early Puritan i avkastning på tidigaste skördestadium.

Jubel, medelsen mat- och fabrikspotatis med storväxt blast, rödviolett blomma, blomning riklig. Knölar rundovala med vitt skal och vitt kött. God avkastning, stärkelsehalt tämligen hög. Mycket motståndskraftig mot bladmögel och skorv.

King George V, medeltidig sort, vitblommig, blomning rätt tidig. Knölar ovala med vitt skal och kött. God matpotatis med tidig knölansättning, varför sorten vid förgroning blir användbar som tidig sommarpotatis. Avkastning i förhållande till tidighetsgraden mycket god.

På jordar, som äro disponerande för rostfläcksjuka bör denna sort ej odlas.

Konsuragis, medelsen sort, blomma rödviolett, riklig blomning. Knölar runda med vitt skal och ljust gult kött, medelstora till små knölar. Ny mat- och fabrikspotatis, prövas ännu i försök.

Majestic, medelsen sort, vitblommig, riklig blomning. Knölar ovala, välformade, ofta ganska stora, skal och kött vitt. God, högt avkastande matpotatis med tidig knölansättning. Av i Sverige odlade kräftimmuna sorter har Majestic blivit den hittills mest spridda.

Mittelfrühe, medeltidig sort, blåviolett blomma, riklig blomning. Knölar runda—rundovala med vitt skal och ljust gult kött. Mat- och fabrikssort, ännu föga prövad.

Ostbote, medelsen sort, blåviolett blomma, sparsam blomning. Knölar rundovala med vitt skal och ljust gult kött. Mat- och fabrikspotatis med hög stärkelsehalt. Tämligen motståndskraftig mot bladmögel.

Tillgången på kontrollerat utsäde ännu mycket begränsad.

Ovalgelbe, medelsen sort, ljusgrön, rätt överhängande blast med vit blomma och tämligen riklig blomning. Knölar ovala, välformade och släta, med vitt skal och gult kött. Högt avkastande matpotatis, mycket motståndskraftig mot bladmögel. Under för sorten gynnsamma växtförhållanden blir kvaliteten som matpotatis mycket god.

Parnassia, medelsen sort med kraftig blast, rödviolett blomma, riklig blomning. Knölar rundovala, stora med djupt liggande ögon, vitt skal och kött. Tämligen motståndskraftig mot bladmögel. En av de mest spridda bland äldre kräftimmuna fabriks- och fodersorter. Som sådan alltjämt en av de främsta i avkastning, både i knölskörd och stärkelse. Vid inköp av utsäde av Parnassia bör observeras, att okontrollerade odlingar ofta äro blandade med den icke kräftimmuna men eljest mycket lika sorten Deodara.

Rosafolia, medeltidig sort, starkt rödviolett blomma, riklig blomning. Knölar rundovala, ljust rödskaliga med vitt kött. Tämligen motståndskraftig mot bladmögel. Mat- och fabrikssort av medelmåttig kvalitet.

Sandnudel, sen sort med grov och kraftig blast, rödviolett blomma, riklig blomning. Knölar runda till rundovala, stora, vitt skal och kött. God motståndskraft mot bladmögel. Sandnudel är en nyare tysk fabrikssort, som ännu prövats endast några år i Sverige, men synes vara en lovande sort särskilt på torra sandjordar. Enligt hittills föreliggande erfarenheter torde dess höga avkastningsförmåga dock komma till sin fulla rätt endast under långa höstar med mild väderlek.

Stärkereiche I, medelsen sort med kraftig blast, rödviolett blomma. Knölar ovala med vitt skal och kött, medelstora—stora. Högt avkastande stärkelserik fabriks- och matpotatis. Motståndskraftig mot bladmögel men mycket mottaglig för virussjukdomar. Sorten har i flertalet utförda sortförsök i södra Sverige överträffat Parnassia både i knöl- och stärkelseskörd.

Voran, medelsen sort med relativt låg blast, vitblommig. Knölar avlånga och av något oregelbunden form, vitt skal och gult kött, medelstora. Mycket motståndskraftig mot bladmögel och virussjukdomar. Högt avkastande mat- och fabrikspotatis, som dock synes fordra relativt god jord. På bättre jordar i södra Sverige har även denna sort i regel överträffat Parnassia i avkastning.

Wekaragis, medelsen sort med ljust grön blast, vitblommig. Knölar rundovala av oregelbunden form, stora, vitt skal och kött. Högt avkastande fabrikspotatis, vars stärkelsehalt dock i regel ligger 2—3 % lägre än andra fabrikssorters. Trots detta synes dock sorten ha ett visst odlingsberättigande på sämre potatisjordar, då den har ringa anspråk på jordmån och fuktighet.

Vid inköp av sättpotatis bör tillses att man erhåller verklig garanti för sortäkthet och sortrenhet, d. v. s. att en utbjuden sort verkligen är den av säljaren uppgivna och att den ej är blandad med andra sorter. En sortblandning av immuna och icke immuna sorter erbjuder naturligtvis intet effektivt skydd mot potatiskräfta. Till förekommande av misstag och förväxlingar må följande i Sverige m. l. m. odlade icke immuna sorter nämnas: Amerikansk rosen (Early Rose, »Rosenlilja» m. fl. liknande), Early Puritan (potatis såld som »Iby», »Suhr», »Sydens Dronning» m. fl. ha av sakkunniga icke kunnat skiljas från Puritan), Brita, Blenda, Greta, Harbinger, Victor, Erstling, British Queen (även kallad »Snöbollar», »Snöflingor» o. d.) Silesia (»Västraby Solanum»), Eldorado (Evergood), Magnum bonum, Up to date, King Edward, Gloria, Favorit (Östergyllen), Deodara, Nektar, Wohltmann (= »tyska röda»), Maercker, Imperia, Imperator, Marius, Bintje, Eigenheimer, Mandelpotatis.

Av de i det föregående beskrivna kräftimmuna potatissorterna finnes större eller mindre tillgång på utsäde efter kontrollerade odlingar. Sålunda verkställer Statens växtskyddsanstalt varje år rätt omfattande besiktningar av dylika odlingar för att i första hand tillgodose behovet av utsäde till skyddsområdena mot potatiskräfta. Över besiktigade och till utsäde godkända utsädesodlingar tryckes årligen en förteckning, som kan erhållas från anstalten. Vidare verkställer Statens centrala frökontrollanstalt kontroll av utsädesodlingar av några av de immuna sorterna (statsplomberat utsäde finnes emellertid även av icke immuna sorter), och slutligen föra några av de större utsädesbolagen vissa immuna sorter, varom närmare upplysningar kunna erhållas i firmornas kataloger.

Statens Växtskyddsanstalt.

Emil Kihlströms Tryckeri A.-B. Stockholm 1942
15130